

ירושלים, ד' באב תשע"ג
11 ביולי 2013

מסמך עקרונות לביזור גרעין שליטה בבנק

רקע

בספטמבר 2004 תוקנו חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ופקודת הבנקאות בעקבות המלצות הוועדה לבחינת היבטים הקשורים במכירת בנק לאומי באמצעות שוק ההון.

לפיכך, מאותו מועד, יכול בנק בישראל להתנהל כבנק עם גרעין שליטה מזוהה שקיבל היתר שליטה מנגיד בנק ישראל, או כבנק בהחזקה מבוזרת, ללא גרעין שליטה כאמור.

משמעות הדבר, שבעלי שליטה בבנק שקיבלו היתר שליטה מהנגיד, יכולים למכור את גרעין השליטה באחת משתי דרכים:

- למכור את גרעין השליטה לקבוצת שליטה אחרת, אשר קיבלה מראש מהנגיד היתר לשלוט בבנק.
- למכור את גרעין השליטה באופן מבוזר, כך שאף אחד מהרוכשים לא יחזיק לאחר הרכישה יותר מ-5% מאמצעי השליטה באותו בנק. מכירה בדרך זו מחייבת תיאום מראש עם הנגיד, לצורך החלפת היתר השליטה בהיתר החזקה באמצעי שליטה בבנק לתקופת מעבר, במהלכה יימכרו אמצעי השליטה שמחזיקים בעלי השליטה מעבר לשיעור של 5%.

מכירת גרעין השליטה באופן מבוזר תעשה בהתאם לעקרונות שנקבעו ומפורטים בהמשך.

מטרת העקרונות להבטיח כי חברי קבוצת השליטה לשעבר לא ימשיכו לשלוט בבנק בפועל, למרות ביטול היתר השליטה, לאור העובדה שבתקופת המעבר הם עדיין יחזיקו שיעור משמעותי של אמצעי שליטה בבנק. יחד עם זאת, הם יהיו רשאים לשתף פעולה בניהם בעניין המכירה במהלך אותה התקופה.

להלן מפורטים העקרונות למתן היתר החזקה לתקופת מעבר לקבוצת שליטה המבקשת לבזר את גרעין השליטה בבנק:

1. **כללי** – עקרונות אלה הינם כלליים וכל בקשה תבחן לגופה בהתחשב בתכנית המוצעת על ידי המבקש המעוניין בביזור אמצעי השליטה בבנק, לרבות אופן המכירה ולוחות הזמנים, ובהתאם למאפיינים הספציפיים של אותו בנק.

כמו כן, מובהר, כי עקרונות אלה ניתנים לשינוי מעת לעת ולפיכך, על כל שולט המבקש לשקול ביזור הגרעין, לפנות אל המפקח על הבנקים לקבלת מסמך עקרונות מעודכן.

2. **תקופת המעבר** – תקופת המעבר תחל עם ביצוע המכירה הראשונה של חלק ממניות גרעין השליטה. תקופת המעבר תהיה מוגבלת, על מנת למנוע מצב בו יוחזק לאורך זמן שיעור גדול של מניות על ידי גורמים שאינם מוגדרים כבעלי שליטה בבנק, והמפקח יהיה רשאי להאריכה בתקופות נוספות, בהתאם לנסיבות. עם תחילת תקופת המעבר יוחלף היתר השליטה בהיתר החזקה, בהתאם לעקרונות המפורטים להלן.

3. התנאים בהיתר החזקה לתקופת המעבר :

3.1 מכירת גרעין השליטה :

3.1.1 בתקופת המעבר בעלי השליטה לשעבר לא יהיו רשאים לרכוש אמצעי שליטה של הבנק, אלא למכור בלבד.

3.1.2 במקרה של מכירת "חבילת מניות" של מעל 5% ממניות הבנק, יידרש הרוכש לקבל היתר החזקה. לצורך כך, יתאפשר מנגנון של מתן מתכונת להיתר ואישור מראש של רשימת רוכשים (ברוקרים או בתי השקעות), כך שכאשר יידרש הרוכש להיתר החזקה, יינתן לו היתר לתקופה קצרה במתכונת שנקבעה.

3.2 **שיתוף פעולה במסגרת היתר החזקה** – בעלי השליטה לשעבר יורשו לשתף פעולה רק בעניין מכירת אמצעי השליטה המוחזקים על ידם, וכן ככל שנדרש לצורך התחייבותם לפעול ולהצביע מכח סך החזקותיהם בבנק, כאמור בסעיפים 3.4.4, 3.4.5, 3.8 ו-3.9 להלן.

3.3 אופן החזקת אמצעי השליטה :

3.3.1 החזקת אמצעי השליטה תמשיך להיות באמצעות הגופים שפורטו בנספח להיתר השליטה שיתבטל, בתנאים הקבועים בו, למעט שיעורי החזקה בבנק שילכו ויפחתו. כמו כן, יחולו אותן המגבלות שנקבעו בנספח להיתר השליטה על אותם גופים, לרבות ההון הנדרש, העיסוקים המותרים והאמור לעניין הטלת עיקול על אותם אמצעי שליטה.

לעניין השעבוד, איסור השעבוד לא יחול על 5% מכל סוג של אמצעי השליטה שיחזיק כל אחד מבעלי השליטה לשעבר בנפרד. במקרה בו חברים בקבוצה של בעלי השליטה לשעבר ימשיכו להחזיק ביחד באמצעי השליטה בבנק לפי היתר החזקה, יראו בהם כבעל שליטה יחיד לשעבר לעניין זה.

3.3.2 במידה ובמהלך המכירה החזקותיו של שותף בקבוצת השליטה לשעבר יפחתו לשיעור של 5% או פחות מאמצעי השליטה בבנק (להלן – שותף א'), בעוד שהחזקותיהם של השותפים האחרים טרם פחתו מתחת לשיעור זה, שאינו מחייב קבלת היתר החזקה, יתבטלו, לגבי שותף א', התנאים בהיתר החזקה האמורים בסעיף 3.3.1 לעיל, לעניין אופן החזקת אמצעי השליטה, ולרבות ביטול האיסור לשעבר את החזקותיו. היתר החזקה יהיה עדיין בתוקף, על מנת שכל השותפים בקבוצת השליטה לשעבר יהיו רשאים להמשיך ולתאם את המשך מכירת אמצעי השליטה ולהצביע בהתאם להתחייבותם כאמור בסעיפים סעיפים 3.4.4, 3.4.5, 3.8 ו-3.9.

3.3.3 אמצעי השליטה המהווים את גרעין השליטה ימשיכו להיות מופקדים בידי נאמן, כפי שנדרש בנספח להיתר השליטה שיתבטל. כתב הנאמנות יתוקן בכפוף לקבלת אישור המפקח, כך שיאפשר לנאמן להעביר אמצעי שליטה

לצורך מכירתם. לשם כך תתאפשר גם העברת המניות לחברה לרישומים על שם הנאמן (עוד לפני תקופת המעבר).

3.4 דירקטוריון:

3.4.1. הצעת מועמדים לכהן כדירקטורים – בתקופת המעבר ובמשך שנה נוספת (להלן – **תקופת הצינון**) חברי קבוצת השליטה לשעבר לא יהיו רשאים להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים בבנק או להיות מעורבים בדרך כלשהי בהצעת מועמדים לכהונה בדירקטוריון ולא יהיו רשאים להציע את הפסקת כהונתו של דירקטור, למעט במסגרת התחייבותם כאמור בסעיפים 3.4.4 ו-3.4.5 להלן.

3.4.2. דירקטורים חיצוניים:

3.4.2.1. לאור האמור בסעיף 3.4.1 לעיל ולאור העובדה שבתקופת המעבר הבנק יעבור למעמד של בנק בלא גרעין שליטה, יחולו הכללים המתאימים בחוק לעניין זיקה של דירקטורים חיצוניים בבנק בלא גרעין שליטה, הכוללים העדר זיקה למחזיק מעל 2.5% מאמצעי השליטה בבנק.

3.4.2.2. לא תופסק כהונתם של הדירקטורים החיצוניים (דירקטורים חיצוניים על פי חוק החברות ודירקטורים חיצוניים על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 בעניין דירקטוריון) בבנק בעקבות ביזור גרעין השליטה בו.

3.4.3. בעל שליטה לשעבר או קרובו¹ המכהן כחבר בדירקטוריון הבנק יסיים את תפקידו בתחילת תקופת המעבר.

3.4.4. לא יאוחר מתום שישה חודשים מתחילת תקופת המעבר, בעלי השליטה לשעבר יפעלו לסיים את תפקידם של דירקטורים שהיו או עדיין בעלי זיקה למי מבעלי השליטה לשעבר כפי שיקבע המפקח, לרבות באמצעות כינוס אסיפת בעלי מניות שעל סדר יומה הצעה כאמור ותמיכה בהצעה מכח כל אמצעי השליטה בבנק שבהחזקתם, בכפוף למגבלות שיהיו בחוק על חילופי דירקטורים בבנק בלא גרעין שליטה.

3.4.5. יו"ר הדירקטוריון – יסיים את תפקידו בתחילת תקופת המעבר, אלא אם אישר המפקח אחרת. בעלי השליטה לשעבר יפעלו לצורך כך כאמור בסעיף 3.4.4 לעיל.

¹ "קרוב", כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי): "בן זוג, אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה".

3.5. **שימוש בזכויות ההצבעה** – בעל השליטה לשעבר יהיה רשאי להצביע, ללא תיאום אופן ההצבעה עם בעלי שליטה לשעבר אחרים, מכח זכויות הצבעה שברשותו במשך ששת החודשים הראשונים של תקופת המעבר. לאחר מכן, יהיה רשאי להצביע בעל השליטה לשעבר בכפוף לתנאים האמורים לעיל, ובלבד שלא יצביע מכח זכויות הצבעה העולות על 5%.

מובהר בזאת, כי בכפוף לאמור לעיל, חברים בקבוצה של בעלי שליטה לשעבר שימשיכו להחזיק ביחד באמצעי השליטה בבנק לפי היתר ההחזקה, יראו בהם כבעל שליטה יחיד לשעבר לעניין זה. יחד עם זאת, קבוצה כאמור תהיה רשאית להמשיך ולשתף פעולה וכן לתאם בין חבריה את אופן ההצבעה בזכויות ההצבעה שבידה.

האמור לעיל כפוף להצבעתם של בעלי השליטה לשעבר מכח כל זכויות ההצבעה הנלוות לאמצעי השליטה שבהחזקתם, בהתאם להתחייבות האמורה בסעיף 3.2 לעיל.

3.6. **עסקאות בין בעלי השליטה לשעבר ובין הבנק** (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא אנשים קשורים והוראות חוק החברות בעניין עסקה עם בעל שליטה) - במהלך תקופת המעבר לא יתבצעו עסקאות כלל בין בעלי השליטה לשעבר ובין הבנק, אלא באישור ספציפי מראש ובכתב של המפקח. בתקופת הצינון יש לראות בבעלי השליטה לשעבר כאנשים קשורים וכבעלי שליטה לצורך הוראות אלו.

3.7. **חלוקת דיבידנדים** - בתקופת המעבר לא ניתן יהיה לחלק דיבידנדים, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח.

3.8. **הגדלת ההון הרשום** - בסמוך לאחר ביצוע המכירה הראשונה של חלק ממניות הגרעין, יפעלו חברי קבוצת השליטה לשעבר לכינוס אסיפת בעלי מניות שעל סדר יומה הצעה להגדלה משמעותית של ההון הרשום של הבנק ויתמכו בהצעה מכח כל אמצעי השליטה בבנק שבהחזקתם.

3.9. ככלל, התנאים שחלו על בעלי השליטה לשעבר בהיתר השליטה שיבוטל יחולו גם בהיתר ההחזקה בתקופת המעבר, אלא אם נאמר אחרת לעיל ובכפוף להתאמות נדרשות בהתייחס לכל מקרה לגופו.

* * *